

DUMITRU TUDOR
(20 MAI 1908-30 IANUARIE 1982)

S-a născut în satul Izverna ca unul din fiii preotului Tudor. Studiile liceale le-a urmat la Liceul Traian din Turnu Severin, condus la acea dată de un mare învățat, Alexandru Bărcăcilă, alături de alți doi viitori corifei ai Mehedințului, Dumitru și Ioan Berciu din Bobaița. Al. Bărcăcilă a fost primul cercetător de mare anvergură al Drobetai care i-a insuflat tânărului Dumitru Tudor, pasiunea pentru antichitatea romană.

Facultatea de Istorie a urmat-o la București și a absolvit-o în anul 1930. Înzestrat cu o mare putere de muncă, perseverent și mai ales extrem de atent pentru tot ce însemna Oltenia Romană, D. Tudor a fost în paralel profesor la un liceu din Caracal, apoi din București. A beneficiat de un stagiu de pregătire de doi ani la Școala Română de la Roma (1933-1935), perioada de timp în care a redactat și teza de doctorat *I Cavaleri danubiani* pe care a susținut-o la Universitatea din București, în anul 1936.

A activat în paralel, ca profesor și chiar director la un liceu din Câmpulung Muscel și apoi, la Liceul Mihai Viteazul din București având în paralel și calitatea de Șef de lucrări la Muzeul Național de Antichități.

În același timp, din anul 1936 i se încredințează conducerea șantierului arheologic de la *Sucidava* (Celei). Cu un mare efort de adunare a informațiilor cercetează manuscrisele lui Gr. Tocilescu, Polonic și D. Butculescu de la Academia

Română, consultă și publică colecții particulare care dețineau monumente provenind din Oltenia, întreprinde cercetări de teren pentru identificarea unor noi situri romane, mai ales castre de pe teritoriul Olteniei.

Primele lucrări de anvergură au fost Monumente inedite de la Romula (1940) și Oltenia Romană (1942). Pentru ambele a primit distincția Academiei Române „Vasile Pârvan”. Cele două distincții academice și studiile publicate până la acea dată au determinat numirea sa ca și profesor universitar la Facultatea de Istorie, Geografie din Iași (1947-1953), unde a condus și Muzeul de Antichități, după care în anul 1953 a devenit profesor la Facultatea de Istorie din București, unde va lucra până în anul 1974, până la pensionare, fiind mentorul multor generații de studenți, arheologi. Activitatea sa științifică însumează atât de multe și diverse lucrări care au evidențiat un adevărat cercetător, deschizător de drumuri în mai multe direcții de studierea antichităților romane din Oltenia romană și nu numai. Cităm selectiv:

-**Săpăturile arheologice:** 1956- *Sucidava*- reluarea cercetărilor; *Romula* (1965), *Cioroiul Nou* (1959), *Slăveni* (1960), *Stolniceni*, *Sâmbotin*, *Arutela*, *Cătune*.

-**Monografia** fundamentală atât de dragă, **Oltenia romană**, a cunoscut mai multe ediții, ediția a II-a 1958, a III-a 1968, a IV-a în anul 1978, mereu adusă la zi cu bibliografia fundamentală.

-D. Tudor a realizat cca. 5000 de fișe bibliografice pentru *Fasti Arheologici* asupra cercetărilor arheologice românești, pentru a le face cunoscute pe plan internațional.

Mai multe lucrări cu caracter monografic au văzut lumina tiparului, precum: **Istoria sclavajului în Dacia Romană** (1957), **Răscoale și atacuri barbare în Dacia Romană (sec.II-III)** (1957); **Sucidava. Une cité daco-romaine et byzantine en Dacie**, Bruxelles (1965); **Orașe tâguri sate în Dacia Romană** (1968), **Les ponts romaines du Bas-Danube** (1974); **Corpus Monumentorum Religionis Equitum Danuviorum**, Leyden, Vol. I (1969), vol. II (1976); **Arheologia Romană** (1975); mini-mografiile Romula, Sucidava, Drobeta.

Profesorul Dumitru Tudor a colaborat la numeroase reviste de specialitate din țară și străinătate, a scris mult încercând într-un ritm dinamic să facă cunoscute principalele descoperiri arheologice. A publicat un număr impresionant de studii, lucrări, note și recenzii din istoria militară la cea economică romană, de la cea politică la cea a civilizației în general cu o paletă atât de diversă tematic, abordate cu acuratețe științifică.

A condus numeroase lucrări de doctorat, a fost membru în alte zeci de comisii de doctorat, a avut mulți discipoli, unii l-au uitat, alții nu au mai avut „timp” să se gândească la începuturile lor în ale meseriei.

Dumitru Tudor a fost o personalitate complexă, un om dinamic care colinda muzeele oltene, cel puțin odată sau de două ori pe an, vedea săpăturile, era la curent

cu tot ce era nou, dar pe lângă toate acestea avea ceea ce, în general, toți așteptăm de la dascălii noștri – o mare deschidere spre oameni, oferea ajutor dezinteresat, era un om generos, în acest sens prin aceasta a format o pleiadă întreagă de specialiști în arheologie.

Una din calitățile sale deosebite era aceea de a face cunoscute antichitățile romane pentru publicul larg prin monografii atractive elaborate cu o deosebită acuratețe științifică cum ar fi: **Figuri de împărați romani** (1974-1975), vol.I-III; **Mari căpitani ai lumii antice** (1969-1971), **Spartacus; Pericle** (1970), **Femei vestite ale antichității**, 1972 (ulterior tradusă și în Italia).

Activitatea sa științifică laborioasă a determinat colaborările cu capitole semnificative la **Istoria României**, Editura Academiei, vol.I, 1960, la **Dicționarul de Istorie Veche a României**, 1977 (coordonat de D. M. Pippidi).

La rândul său a polarizat în jurul său mai mulți specialiști din țară și a coordonat **Enciclopedia Civilizației Romane**, lucrare colectivă care a apărut postum, deosebit de importantă sub aspectul conținutului.

În ultimii ani, a fost bolnav, măcinat de o boală incurabilă, dar până în ultimele zile s-a arătat a fi același om, atent cu semenii săi, care a încercat să fie un om al datoriei împlinite realizată exemplar. Biblioteca sa a donat-o Muzeului de la Turnu-Severin; fișele sale pentru *Fasti Arheologici*, Muzeului Banatului din Timișoara.

Strădania sa de istoric s-a materializat în lucrări mai mari sau mai mici, unele și-au păstrat valoarea până astăzi, altele au fost „uite” sau noi descoperiri au determinat schimbarea unora din concluziile sale. Acum la 100 de ani de la nașterea profesorului Dumitru Tudor, credem că ar trebui să ne gândim la arheologul, profesorul, savantul și omul care a fost un mare deschizător de drumuri într-o vreme când alții nu au făcut acest lucru. A iubit Oltenia ca nimeni altul și acest lucru s-a văzut în lucrările sale. De atunci, parcă toate sunt mai lente pe acolo, deși muzeele sunt aceleași!

În mintea noastră, activitatea sa și opera scrisă, câmpul larg de cercetare, respectul față de monumente și izvoare ar trebui să fie un reper de neuitat.

Dorim să menționăm că la Timișoara, în anul 1998, la 90 de ani de la naștere, Centrul de Studii de Istorie și Arheologie „Constantin Daicoviciu” al Universității de Vest Timișoara l-a comemorat într-o manifestare științifică specială, iar acum, alături de ceilalți trei corifei din Transilvania: Constantin Daicoviciu, Nicolae Lascu, Mihail Macrea, și ei dascăli ai multora dintre noi.

Doina Benea, Călin Timoc